

O rudniškem gledišču v Idriji je spisal daljšo razpravo prof. Makso Pirnat v „Izvestju mestne nižje realke v Idriji“ za l. 1904/5. V istem izvestju je omeniti še spisov dr. S. Beuka: „† Ravnatelj Karel Pirc“ in „Bernoullijeva lemniskata“.

Mokronoško žezlo, katerega sliko je priobčil „Dom in Svet“ v prejšnji številki, je znak pravic, ki jih je dobil mokronoški trg od krških škofov. Krški škofje so bili lastniki Mokronoga in so dali trgu pravico vinotoča in sodbe. Tržani so sami volili svojega sodnika o božiču. To je bila izredna pravica, in znamenje sodne oblasti je bilo omenjeno žezlo.

V Plovdivu so obhajali petdesetletnico delavnosti Hrista Grueva Danova. Danov ni delaven na polju književnosti, znanstva ali pa politike, ampak celih 50 let je že zalagatelj in izdajatelj bolgarskih knjig in s tem je storil zelo veliko za povzdigo bolgarskega narodnega življenja in bolgarske književnosti. Slavnostni odbor je izdal knjižico „Hristo Danov, biografičeski očerk. Napisa S. Iv. Barutčijski“, v kateri se opisuje življenje in delovanje H. Danova. Danov je bil prej učitelj, potem potovalni knjigotržec in sedaj je zalagatelj knjig in knjigotržec v Plovdivu. Prva knjiga, ki jo je Danov založil in izdal, je kalendarček „Staro Planinče“, tiskan v Belemgradu l. 1855. Od tistega časa dozdej je Danov izdal v svoji zalogi 800 knjig, podob in zemljevidov. *Fr. Št.*

Patrik Blažek. Dne 17. julija je umrl v Pragi dolgoletni člen uredništva „Politik“, pisatelj češki, c. kr. stotnik v pokoju, Patrik Blažek. Morilno časnikarsko delo ga je položilo prezgodaj v grob. — P. Blažek se je porodil l. 1851. v Rihnovu na Češkem; ko je dovršil srednjo šolo, je vstopil v uredništvo „Slovana“; l. 1871. je ustanovil v Kolinu list „Češka koruna“. Ko so ga vzeli k vojakom, je ostal pri vojaki, ali izjemno obnašanje zavednega češkega častnika mu je prineslo veliko trpljenja in sitnosti, toda navzlic temu je bil Blažek vedno odločen Čeh. Kot stotnik je šel v pokoj ter vstopil v uredništvo „Politik“, kjer je imel lokalni referat. Iz literarne delavnosti Blažekove omenjamo, da je l. 1881. v Kolinu izdal „Cvičebni řád c. kr. pěših vojska“ in „Služebni řád c. kr. pěših vojska“. L. 1885. je v Kolinu ustanovil „Vojenské listy“. Blažek je bil tudi izvrsten humorist. Izborne so njegove humoristične črtice, katere je več let objavljaj v listu „Švanda dudák“ in katere je zbral v knjigi „U nastaveného stolu“.

Jan Pravoslav Koubek. 4. junija je minilo sto let po rojstvu češkega pesnika-satirika I. Pr. Koubeka. Njegovi sovrstniki so ga bolj poznali kot profesorja češkega in poljskega jezika na praški univerzi nego kot pesnika. — Koubek je bil rojen l. 1805. v Blatni na Češkem; študiral je v Plznu in v Pragi.

Najprej se je učil prava, pozneje se je z vso vnemo poprijel študija romanskih in slovanskih jezikov. Leta 1831. je postal vzgojitelj v Galiciji v neki grofovski družini, pozneje pa suplent latinščine in grščine na gimnaziji v Lvovu, kjer je deloval štiri leta in proučeval poljsko in rusko slovstvo. L. 1839. je bil imenovan izrednim, l. 1847. pa rednim profesorjem češkega jezika in slovstva na praški univerzi. Ali svoje službe ni opravljal dolgo; po nekoliko letih se je začel njegov duh temniti: Koubek je zblaznel. Smrt ga je rešila 28. decembra 1854. — Svoje pesniške zmožnosti je Koubek pokazal v mnogih odah in elegijah, ali njegova pesniška individualnost se osobito kaže v humoristično-satiričnem pesništvu, kar svedoči njegov epos „Básniková cesta do pekel“, v katerem na dovtipen in satiričen način pretresa razne češke družabne in literarne razmere. Razen tega je spisal še „Krátké znělky“, „Hroby básniků slovanských“ in najbolj znano pesem „Rokoko“. V prozi je spisal „Slovo o filologii“, „Slovo o panslavismu“ in druge.

Dr. V. vitez Hartl,
avstrijski učni minister.

Literarni odbor češkega društva „Vlast“ v Pragi je pred nedavnim oslavlil šestdesetletnico dra. Jos. Pospíšila, katoliškega pisatelja in kanonika v Brnu. Pri slavnosti je govoril o življenju in delovanju dra. Pospíšila g. Vlastimil Hálek, član literarnega odbora. Iz njegovega govora navajamo sledeče podatke. — Dr. Pospíšil je bil rojen 7. majnika v Vel. Meziříčci; prvo izobrazbo je prejel od Fr. Štastnega, očeta slavnega moravskega pesnika Vladimira Štastnega. Na gimnaziji se je učil pod vplivom narodnega buditelja M. Procházke. V bogoslovju je spoznal Fr. Sušila, od katerega je prejel idealno navdušenje za bogoslovje. L. 1870. je bil Pospíšil posvečen za duhovnika in pozneje je postal profesor dogmatike v brnskem bogoslovju, kjer je začel tudi

predavati svoj priljubljeni predmet — modroslovje. Dr. Pospíšil je eden izmed najboljših katoliških modroslovcev. Spisal je mnogo modroslovnih del, katera je objavil v „Časopisu katol. duch. obzoru“. Njegovo največje delo „Filosofie podle zásad sv. Tomáše Akv.“ (1883) je pohvalil celo sam Masaryk v „Athaeneu.“

Václav Vladivoj Tomek. 12. junija je v Pragi brez bolečin, tiho umrl poleg Palackega najboljši češki zgodovinar, bivši profesor na praški univerzi, vladni svetovavec, V. V. Tomek. Porodil se je l. 1818. v Kraljevem gradu in od l. 1837. do zadnjega trenutka je neumorno deloval na polju češke zgodovine. O Tomku se misli, da je bil tih, skromen učenjak, ki se je najrajši pečal z znanstvenim delom. In vendar ni tako. Tomek je v svojem življenju preživel mnogo bojev, osobito v prvi polovici svojega življenja. Že prvi korak, ki ga je Tomek storil na slovstvenem

narisal nje poglavitni značaj, dočim je V. V. Tomek s posebno natančnostjo pojasnil mnoge važne periode češke zgodovine. Najimunitnejše delo Tomkovo je „Dějepis mesta Prahy“; v tem delu riše Tomek ne le preteklost mesta Prage v vseh smeréh javnega in tudi zasebnega življenja, ampak pojasnjuje ž njim celo češko zgodovino sploh. Najbolj zanimiva sta III. in IV. del, v katerih se natanko opisuje izvir husitske dóbe in važnost mesta Prage v tedanji dóbi. Delo je tako temeljito, da je bogat vir za romanopisce in leposlovce sploh, zakaj ponuja jim dovolj natančnega gradiva za opisovanje zasebnega in javnega življenja čeških prebivavcev v Pragi. Razen tega dela je Tomek izdal „Základy starého místopisu Pražského“, kjer ima vsaka praška hiša in cerkev svojo zgodovino. Vsa dela Tomkova se odlikujejo po strogi objektivnosti; Tomek je v svojih delih

NEMŠKI CESAR × IN RUSKI CAR ×× NA KROVU LADJE „HOHENZOLLERN“.

polju, mala knjižica „Krátký všeobecný dějepis“, mu je vzbudila veliko sovražnikov, celó preiskavo, v kateri se je govorilo o velikih političnih hudodelstvih. Na prigovarjanje svojega zavetnika grofa Lva Thuna je Tomek spisal knjižico „O zakonských dějinách“, ki je imela biti učni pripomoček na vseh avstrijskih gimnazijah, toda zbok te knjižice je nastal tak boj, da je šlo za Tomkovo existenco. Še hujše je šlo v boju za metodiko avstrijske zgodovine, ali naj velja tudi v poučevanju zgodovine isto načelo, ki velja v politiki, namreč, da bi bil eden narod kladivo, drugi pa naklo, naj li velja znanstveno načelo ali načelo superiornosti. — Vseh Tomkovih zgodovinskih del tu ne moremo naštetih, omenjamo samo, da je Palacký s svojim epohalnim delom odprl Čehom imeniten dom narodne zgodovine in je jasno

gledal le na pozitivnost v zgodovini in na bistvene dokaze in vire; ni bil prijatelj negotovega domnevanja ali pa puhlih fraz: raditega je tudi njegov zlog kratek in jedrnat.

Dr. Servác Heller. Pred kratkim je tiho praznoval šestdesetletnico zaslužni publicist in češki romanopisec dr. Servác Heller. V svoji mladosti je bil dr. Heller vzgojitelj v neki bogati moskovski družini, sedaj je že od l. 1870. urednik „Národních Listů“. Ker dobro pozna Rusko, je spisal za podlistek „Nár. Listů“ neštevilno množino zanimivih črtic in člankov o Rusiji. Nekatere črtice je S. Heller zbral in izdal v knjigah pod naslovom „Moskva v obrazech“, „Život na Rusi“, „Petrohradské kalejdoskopy“. S. Heller je uradoval „Lumír“, s Sv. Čechom je ustanovil list „Květy“, za katerega je spisal svoj